

Memo

Datum : donderdag 23 maart 2017
Aan : De gemeenteraad
Van : Ine van Burgsteden
Betreft : aanvullende informatie voor de besluitvorming raadsvoorstel "Invoering diftar"

In de meningsvormende vergadering van 20 maart jl. heb ik toegezegd om voor de besluitvorming van het raadsvoorstel "Invoering diftar" aanvullende informatie te leveren op de volgende onderwerpen:

1. Nadere informatie over de methodiek van wegen per kilo afgezet tegen in het voorstel voorgestelde methodiek van afrekenen per ingeworpen eenheid.
2. Informatie over de mogelijkheid om voor bewoners van studentenhuizen te werken met een systeem van dubbele passen.
3. Nadere informatie over de doelstellingen van het invoeren van diftar.

Ad. 1. Nadere informatie over de methodiek van wegen in ondergrondse containers.

Huidige keuze

Zoals in de raadsvergadering van 20 maart jl. al aangegeven zijn de ondergrondse containers die momenteel in het project Omgekeerd Inzamelen in Arnhem worden geplaatst niet voorbereid op het wegen van het ingeworpen afval. In het voorliggende diftar-voorstel is dan ook uitgegaan van het afrekenen op basis van aantallen aangeboden afvalzakken. Met behulp van de milieupas wordt de inwerptrommel geopend en kan één eenheid/afvalzak worden aangeboden. Afrekening vindt plaats op het aantal aangeboden afvalzakken. Het uitgangspunt hierbij is dat huishoudens per keer volle afvalzakken aanbieden. Het aangeboden volume wordt gezien als een rechtvaardige grondslag voor de verrekening van de variabele kosten. Zoals ik in de raadsvergadering ook heb aangegeven kan er voor gekozen worden om (op een aantal locaties) te variëren in de omvang van de inwerptrommel en daarmee in het volume dat inwoners per keer kunnen aanbieden. De keuze tussen 60 liter en 30 liter, uiteraard met verschillende tarieven, lijkt daarbij een logische.

Effecten van wegen

Bij gebruikmaking van een weegstelsel kunnen inwoners ongelimiteerd bepalen hoeveel zij per keer willen wegbrengen naar de container. Hiermee kan voorkomen worden dat inwoners met (te) zware zakken naar de container moeten. Of de prikkel op gewicht ook zal leiden tot betere scheiding van zware fracties zoals bijvoorbeeld GFT, is nog niet bekend.

Belangrijk nadeel van het afrekenen op gewicht is een te verwachten toename van het aantal bezwaarprocedures waarbij inwoners de nauwkeurigheid van de weging zullen gaan betwisten.

Ervaringen van gemeenten die minicontainers op gewicht afrekenen, staven dit.

Praktijkervaringen

De methodiek van wegen in een ondergrondse container wordt in Nederland nog slechts op beperkte schaal toegepast, er is één gemeente die een beperkt aantal containers heeft staan. Deze gemeente gebruikt deze containers echter (nog) niet in een diftar-systeem. Het realiseren van een robuust weegstelsel, naar behoren functionerend in de openbare ruimte, gekoppeld aan een diftarverrekening op gewicht is tot op heden nog niet gelukt. Om deze reden is bij de aanbesteding van de ondergrondse

containers met bijbehorende registratiesoftware in Arnhem in 2013 de toepassing van een weegstelsel niet meegenomen.

Kosteneffecten

In totaal worden er in Arnhem in het kader van Omgekeerd Inzamelen ongeveer 1.500 ondergrondse restafval-containers geplaatst. Hiervan zijn er in maart 2017 ruim 1.100 geplaatst, de laatste 400 gaan de komende drie maanden de grond in. De financiële verplichtingen zijn hiervoor reeds aangegaan.

Eventuele wijzigingen in de huidige uitvoering richting weegsystemen zullen leiden tot hogere investeringslasten en uiteindelijk tot hogere exploitatiekosten. Het is onduidelijk of er aanvullende baten zijn te verwachten in de bedrijfsvoering bij gebruikmaking van een weegstelsel, er zijn geen praktijkervaringen die hier nu op wijzen.

De vraag of het technisch mogelijk zou zijn om een weegstelsel in onze huidige containers aan te brengen is voorgelegd aan zowel onze huidige leverancier (BWaste) als aan de leverancier van het enige operationele stelsel in Nederland (Kliko). BWaste is bezig met het ontwikkelen van de techniek maar heeft deze nog niet operationeel en verwacht dit niet voor 2018 gereed te hebben.

Kliko past een systematiek van wegen toe die niet in onze huidige inworpzuilen kan worden geïnstalleerd. Toepassing van hun techniek zou het noodzakelijk maken om het bovengrondse deel van de container; zuil, inworp, registratie- en weegunit en plateau te vervangen. Kosteninschatting: 7,5 miljoen euro. Kliko geeft aan dat ze ook zouden willen meegaan om in onze bestaande trommels de weegtechniek toe te passen, deze techniek moet echter nog door hen ontwikkeld en op de markt gebracht worden; kosteninschatting 5,5 miljoen euro.

Bij de eerste Kliko-optie zouden de bestaande (binnen)containers kunnen worden verkocht.

In onderstaand schema worden de financiële effecten van beide opties samengevat:

	Kliko-weegmodule (nieuwe zuilen met weegmodule)	Aanpassing weegstelsel in huidige trommels (Kliko-opgave)
Investeringslasten	€ 7,5 miljoen	€ 5,5 miljoen
Vervangingswaarde huidige (binnen) container	€ 1,5 miljoen	0
Netto investeringslast	€ 6 miljoen	€ 5,5 miljoen
Stijging kapitaallasten	€ 750.000	€ 685.000
Praktijkervaring	Zeer beperkt	Niet

Ad 2. Mogelijkheden individuele toerekening studenten

Sinds 2014 wordt de afvalstoffenheffing in Arnhem opgelegd aan de eigenaar van een pand. Deze belast de kosten door in de servicekosten naar de individuele huurders.

Fiscaal-juridisch bestaat de mogelijkheid om een splitsing te maken van de afvalstoffenheffing naar individuele bewoners binnen een pand. Om dit uit te kunnen voeren is een aparte registratie van objecten en bewoners binnen deze panden noodzakelijk. In 2014 is in Arnhem de afweging gemaakt om dit niet te doen en te kiezen voor het belasten van de eigenaren. Bij het invoeren van betaling naar gebruiker zullen de administratieve lasten sterk stijgen, de huidige werkwijze en inrichting van de belastingheffing is hier niet op ingericht.

De achtergrond van de vraag om ook individuele bewoners/studenten te stimuleren tot milieuvriendelijk gedrag, gebeurt in het huidige stelsel dus indirect via de servicekosten van de huiseigenaar. Hoe minder afval er wordt aangeboden door de (gezamenlijke) bewoners, hoe lager de variabele kosten voor de huiseigenaar zijn. Deze kosten zullen zich vertalen in hoger of lagere servicekosten.

Ad 3. Doelstellingen diftar

Duurzaamheid

Zoals in het "Beslisdocument diftar" is beschreven is diftar een vervolgstap in ons afvalbeleid om de milieudoelstellingen zoals deze zijn vastgelegd in het Afvalplan 2012-2020 te realiseren. Het sluiten van ketens en het optimaal hergebruiken van afvalstromen past in ons beleid om in Arnhem te werken aan een circulaire economie.

De eerste stap was de realisatie van het systeem van 'Omgekeerd Inzamelen'. Deze systeemaanpassing levert naar verwachting al een belangrijke impuls op het gebied van afvalscheiding op. Met diftar doen we daar nog een schepje boven op en gaan we ons inspannen om de landelijke milieudoelstellingen op het gebied van huishoudelijk afval te realiseren. Daarnaast is een tweede doel van diftar om inwoners meer invloed te geven op de hoogte van hun afvalstoffenheffing: de goede afvalscheider wordt beloond.

Kwantitatief

In het Afvalplan 2012-2020 zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- De hoeveelheid restafval per inwoner per jaar te verlagen van 247 kg. naar 209 in 2016 en 163 kg. in 2020;
- Het scheidingspercentage te verhogen van 44% naar 60% in 2020
- Het serviceniveau voor inwoners te verhogen
- Huidige gebruikers die geen afvalstoffenheffing betalen geen toegang te verlenen tot voorzieningen
- Inwoners krijgen invloed op het tarief dat zij betalen;
- De regie van het beleid in eigen hand te houden.

Na de vaststelling van het Afvalplan in 2012 zijn de milieudoelen vanuit het rijk aangescherpt in het zogenoemde VANG-programma (Van Afval Naar Grondstof). Hierin wordt voor 2020 als doelstelling 75% scheiding van al het huishoudelijk afval opgenomen en een ambitie van maximaal 100 kg. restafval per inwoner per jaar.

Om de VANG-doelstellingen in Arnhem te bereiken is invoering een diftarsysteem absoluut noodzakelijk. Alleen invoering van Omgekeerd Inzamelen is daarvoor niet voldoende.

Situatie Arnhem in 2016

Arnhem zat in 2016 op een scheidingspercentage van 51% en een hoeveelheid restafval per inwoner van 207 kg. per inwoner. Qua hoeveelheid restafval realiseren we daarmee het gestelde (tussen)doel uit het Afvalplan, qua scheidingsresultaat nog niet. Omdat pas in 2017 het grootste deel van de stad overgaat op omgekeerd inzamelen zijn de volledige effecten echter pas in 2018 duidelijk zichtbaar. Om de doelen van het VANG-programma te kunnen bereiken is invoering van diftar een absolute voorwaarde. Daarnaast past het in de lijn zoals in 2012 is vastgelegd om inwoners meer invloed op hun tarief te geven en over te gaan op een toerekeningssysteem waarbij preventie en goede afvalscheiding beloond wordt.